

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Взаємодія в сфері вищої професійної освіти - це взаємодія викладачів і студентів, що виникає в ході реалізації їх особистих і суспільних інтересів. В процесі розвитку взаємодії створюється структура відносин викладачів і студентів, яка закріплюється на рівні їх міжособистісних контактів.

Вивчення взаємодії викладачів і студентів у вузі є однією з найактуальніших проблем. Даний феномен являє собою предметну область цілого ряду теорій міжособистісних відносин, розгляд яких виявляє особливості взаємодії, заданих природою освітніх послуг.

Вища освіта створюється процедурами взаємодії учасників освітнього процесу, кожен з яких одночасно виступає і як суб'єкт, який переслідує загальні цілі, і як об'єкт орієнтації для інших індивідів. Взаємодія спільнот студентів і викладачів - результат взаємоузгоджених одиничних дій, що включають індивіда (групи індивідів), цілі діяльності, соціальну ситуацію, представлену засобами навчання і атмосферою вузу, норми і цінності, за допомогою яких визначається якість освіти у вищому навчальному закладі.

При дослідженні взаємодії викладачів і студентів у сфері вищої освіти великого значення набуває об'єктивна обґрунтованість очікувань суб'єктів, які виступають в якості учасників взаємодії. Відмінності у взаємних очікуваннях викладачів і студентів охоплюють широке коло проблем - від ціннісних орієнтацій до якості отримуваних знань і ефективності їх засвоєння.

Важливу роль при аналізі взаємодії відіграє вивчення не тільки явних, але і латентних функцій, які виконуються інститутом вищої освіти. Непередбачені наслідки допомагають підтримувати безперервне відтворення практики взаємодії у вищій освіті, виконуючи латентну функцію посилення суспільної ідентифікації, наприклад, статусної приналежності. Навчаючи, викладач повинен виявити прихований мотив учня, на задоволення якого студент вузу орієнтований в першу чергу: престиж, розширення кругозору, придбання наукових знань і ін. Тому одним з основних вимог до організації освітнього процесу має стати готовність викладача задовольнити "невисловлені" побажання студента.

Підвищення ступеня задоволеності від процесу взаємодії включає в себе забезпечення ступеня комфортності в системі взаємних дій, адекватного

сприйняття себе і партнера по взаємодії. Очікуваний результат спільної діяльності визначено наявністю спільної мети, що відповідає інтересам всіх і сприяє реалізації потреб кожного, засобами і умовами її досягнення, рівнем кваліфікації професорсько-викладацького складу.

Центральна проблема у взаємодії викладачів і студентів - це проблема їхніх стосунків. Кожен з учасників освітнього процесу входить в соціальну ситуацію, володіючи певним накопиченим досвідом і з культурними передумовами. Спільні когнітивні і нормативні передумови є основою для взаємодії.

У сфері вищої освіти переважає установка однакового підходу до всіх студентів. Даний порядок закріплений інституціонально. Закріплення шанобливого ставлення до викладача - обов'язкове правило очікування ввічливого ставлення з боку студента. Аналогічної правила повинні дотримуватися також викладачі при взаємодії зі студентами. Взаємне переломлення соціальних норм і цінностей у свідомості учасників освітнього процесу, його осмислення і відображення в реальних діях викладачів і студентів визначає доміную особистісно - орієнтованого підходу в освітній діяльності.

Соціальний світ студентів формується в результаті соціальних взаємодій один з одним і з викладачами. При цьому вирішальний вплив на студентів надає символічне оточення, тому що воно сприяє формуванню їх свідомості і людського "Я". З позицій символічного інтеракціонізму, взаємодія між викладачем і студентом розглядається як безперервний діалог, в процесі якого вони спостерігають, осмислюють наміри один одного і реагують на них. Для створення стійкого і комфортного взаємодії і викладачам, і студентам доводиться докладати чимало зусиль.

Таким чином, розгляд проблеми соціальної взаємодії викладачів і студентів - це пошук відповідей на самі різні питання: які умови виникнення соціальної взаємодії, як воно розвивається, що необхідно зробити, щоб взаємодія була ефективним, які чинники роблять на нього вплив і т.п.